

PARTICULARITĂȚILE APLICĂRII CONFISCĂRII SPECIALE ÎN PROCESUL CONTRAVENȚIONAL

Andrei IOSIP

În dreptul contravențional, **confiscarea specială** este reglementată ca măsură de siguranță, care poate fi aplicată în procesul contravențional, chiar dacă nu sunt întrunite condițiile de tragere la răspundere contravențională sau persoana este liberată de răspundere, în scopul înlăturării consecințelor faptei, a unui pericol real ori pentru prevenirea săvârșirii de fapte contravenționale.

Confiscarea specială este reglementată în Codul contravențional la art. 439⁷ și constă în trecerea forțată și gratuită în proprietatea statului a următoarelor bunuri: **a)** utilizate sau destinate pentru săvârșirea unei contravenții; **b)** rezultate din săvârșirea contravenției, precum și orice venituri generate de aceste bunuri; **c)** date pentru a determina săvârșirea contravenției, precum și orice venituri generate de aceste bunuri; **d)** deținute contrar regimului stabilit de legislație și depistate pe parcursul desfășurării procesului contravențional; **e)** convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din contravenții sau din veniturile generate de aceste bunuri.

Dacă bunurile precizate nu mai există, nu pot fi găsite sau recuperate, se va confisca contravaloarea lor. Totodată, dacă bunurile rezultate din săvârșirea contravenției și veniturile de la aceste bunuri au fost comasate cu bunuri dobândite legal, se confiscă acea parte din bunuri sau contravaloarea acestora, echivalentă valorii bunurilor rezultate din săvârșirea contravenției și a veniturilor de la acestea.

Dacă bunurile indicate la alin. (2) lit. a) și b) din art. 439⁷ Cod contravențional aparțin sau au fost transferate oneros unei persoane care nu știa și nici nu trebuia să știe despre scopul utilizării sau originea bunurilor, se confiscă contravaloarea acestora. În caz că bunurile respective au fost transferate cu titlu gratuit unei persoane care nu știa și nici nu trebuia să știe despre scopul utilizării sau originea acestora, bunurile se confiscă.

Confiscarea specială poate fi aplicată de către instanța de judecată sau, în cazul infracțiunilor de la art. 79 alin. (3), art. 287 Cod contravențional, aceasta se aplică de către Serviciul Vamal [1].

În general, confiscarea reprezintă o ingerință în dreptul de proprietate, pentru că în rezultatul aplicării acesteia, persoana de referință este privată de o parte din bunurile sale dobândite în mod licit. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (*în continuare CtEDO*) a menționat că o asemenea măsură de siguranță cade sub incidența celui de-al doilea paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (*în continuare CEDO*).

La rândul său, art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO statuează că „orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică, în condiții legale și conform principiilor generale ale dreptului internațional [2].

În sensul celui de-al doilea paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, ingerința trebuie să fie prevăzută de lege și să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime. În cele din urmă, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

Astfel, confiscarea specială urmează a fi aplicată în strictă concordanță cu art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, dar și cu celelalte principii fundamentale ale dreptului, fiind iminent necesar de a asigura o protecție împotriva potențialelor abuzuri din partea organelor abilitate cu aplicarea confiscării speciale.

În cauza *Gabric vs Croația*, pronunțată la 05 mai 2009, paragr. 31, CtEDO reiterează că articolul 1 din Protocolul nr. 1 garantează în fond dreptul la proprietate și cuprinde trei reguli distincte. Prima, care este exprimată în prima frază a primului paragraf și este de natură generală, stabilește principiul plăcerii pașnice a posesiunilor. A doua regulă, în a doua teză a aceluiași paragraf, se referă la privarea de bunuri și o condiționează de anumite motive. Al treilea, cuprins în al doilea paragraf, recunoaște că statele contractante au dreptul, printre altele, de a controla folosirea proprietății în conformitate cu interesul general. A doua și a treia regulă, care se referă la anumite cazuri de

ingerință în dreptul la o folosire pașnică a proprietății, trebuie interpretate în lumina principiului general prevăzut în prima regulă (*a se vedea, printre alte autorități, Draon vs Franța [GC], nr. 1513/03, § 69, 6 octombrie 2005*) [3].

Respectiv, confiscarea specială urmează a fi aplicată doar în cazurile exhaustiv enumerate la art. 439⁷ Cod contravențional, iar organelor abilitate le revine obligația de a motiva în detaliu necesitatea ingerinței în dreptul de proprietate a contravenientului. Or, în cazul în care confiscarea specială va fi aplicată, în afara reglementărilor legale, în mod arbitrar, aceasta va constitui o privare ilegală de proprietate, iar odată cu aceasta și o încălcare gravă a art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO.

Totodată, ingerința permisă de art. 439⁷ Cod contravențional, aplicată asupra dreptului de proprietate consfințit la art. 46 din Constituția R. Moldova, urmează a fi aplicată și conform prevederilor art. 54 (4) din Constituție, care presupune că orice restrângere a drepturilor trebuie să fie stabilită și aplicată doar în scopul pentru care a fost prevăzută și în limitele strict stabilite, având în vedere cauzele care o justifică. Problemele apărute la aplicarea confiscării speciale urmează să se soluționeze pornind de la situațiile și circumstanțele concrete, care trebuie verificate și apreciate de către autoritatea (instanța), în fața căreia se invocă neproporționalitatea [4].

Importante sunt și constatările Curții Constituționale, care, examinând constituționalitatea unor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală ce vizau, *inter alia*, confiscarea, a statuat, în Hotărârea nr. 6 din 16 aprilie 2015 că: „*Averea dobândită licit nu poate fi confiscată (art. 46 alin. (3) din Constituție). O asemenea sancțiune poate fi aplicată față de proprietar, în cazul în care bunurile erau destinate sau au fost utilizate, pentru a săvârși o infracțiune, contravenție sau aceste bunuri au rezultat din infracțiuni și contravenții (art. 46 alin. (4) din Constituție)* [5].

Corespunzător, confiscarea specială urmează să fie supusă „triplului test” (imixtiunea în dreptul la proprietate să fie prevăzută de lege; să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică; dacă este proporțională cu circumstanțele cauzei, cerințele generale ale societății, coroborate cu cerințele de a proteja drepturile

de proprietate), luându-se în considerație, cu precădere, că simpla faptă de încălcare a legislației nu este destulă pentru aplicarea, prin automatism, a măsurii de siguranță, sub formă de confiscare specială [6].

Chintesența celor reliefate *supra*, este că măsura confiscării speciale trebuie analizată, prin raportare la fapta comisă de către persoană. Totuși instanțele nu ar trebui să aplice „orbește” normele legale și constările CtEDO. Soluția despre aplicarea confiscării depinde de o examinare detaliată a faptelor precum și de circumstanțele specifice ale fiecărui caz în parte, nu de o aplicare mecanică a legii. Or, la aplicarea acestei măsuri instanțele trebuie să asigure echilibrul rezonabil între înfăptuirea justiției și neadmiterea lezării dreptului de proprietate a persoanei de referință.

Referințe:

1. Codul contravențional al R. Moldova publicat la 17.03.17. În: *Monitorul Oficial*, nr. 78-84, art.100.
2. Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
3. https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf
4. Cauza CtEDO, *Gabric vs Croația*, cererea nr. 9702/04, 05 mai 2009.
5. Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-5/19 din 07.02.19, http://jurisprudenta.csj.md/search_interes_lege.php?id=6
6. Hotărîrea Curții Constituționale nr. 6 din 16.04.2015, www.constcourt.md.